

AKTUALITĀTES SIEVIEŠU UN VĪRIEŠU VIENLĪDZĪGU TIESĪBU UN IESPĒJU VEICINĀŠANĀ

DECEMBRIS 2023

LATVIJĀ:

- Centrālā statistikas pārvalde ir publicējusi informatīvo apskatu Dzimumu līdztiesība, 2023. Apskatā ir apkopoti aktuālākie statistikas rādītāji, kas raksturo dzimumu līdztiesību un atšķirības starp sievietēm un vīriešiem stāvokli sabiedrībā dažādās dimensijās: zināšanas, darbs, nauda, laiks, veselība, vara un vardarbība.
- 27. decembrī, stājoties spēkā likumam par Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu, ārlietu ministrs Krišjānis Kariņš parakstīja Konvencijas ratifikācijas instrumentu. Parakstīto dokumentu Latvijas pārstāvniecība Eiropas Padomē iesniegs Eiropas Padomes ģenerālsēkretāram, paziņojot par to, ka Latvija ir ratificējusi minēto Konvenciju.
- Lai iegūtu datus, kas atklāj seksuālās un reproduktīvās veselības stāvokļa izmaiņas un to ietekmējošo faktoru tendences 15-64 gadu vecu Latvijas iedzīvotāju vidū, Rīgas Stradiņa universitāte sadarbībā ar SIA "TNS Latvia" pēc Veselības ministrijas pasūtījuma veica pētījumu par Latvijas iedzīvotāju seksuālās un reproduktīvās veselības ietekmējošiem faktoriem un paradumiem.
- Kā liecina Centrālās statistikas pārvaldes apkopotie dati par noslēgtajām laulībām Latvijā no 2004. līdz 2022. gadam, 19% jeb katra piektā sieviete Latvijā pēc laulībām nemaina savu uzvārdu. Pēc šo datu analīzes ir secināti arī biežākie faktori, kas ietekmē lēmuma pieņemšanu par uzvārda maiņu - laulāto vecums un vecuma starpība, tautība, kā arī sievietes ienākumu līmenis.
- 2024. gada 7. martā norisināsies jau trešā "Novatore Impact Summit" sieviešu ekonomiskās spēcīgāšanas konference. Konferences galvenās tēmas būs finansiālā labklājība, sieviešu līderība un ilgtspējīgs dzīvesveids. Starptautiskā samita ietvaros notiks arī dažādas meistarklases sieviešu līderības prasmju attīstīšanai.

- 8. decembrī plkst. 19.00 kinoteātrī Latvijas Mākslas akadēmijas jaunajā korpusā norisinājās grāmatas “Neviens tev neticēs” atklāšana. Grāmata ir literatūras žurnāla “Punctum” un dokumentālās izstādes un digitālās platformas “Lietisko pierādījumu muzejs” sadarbības projekts, kura mērķis ir veicināt publiskajā telpā atklātu sarunu par vardarbību ģimenē, lai iedrošinātu cietušos un veicinātu izmaiņas sabiedrības izpratnē par vardarbību.
- Turpmāk pastāvīgi par valsts budžeta līdzekļiem nodrošinās vakcināciju pret cilvēka papilomas vīrusa infekciju 12 līdz 17 gadus veciem zēniem. Veselības ministrija norāda, ka cilvēka papilomas vīrusa vakcinācija ir efektīva, zinātniski pierādīta vēža profilakses iespēja gan sievietēm, gan vīriešiem. Turklāt vakcinācija tikai sieviešu vidū ir nepietiekama, lai nākotnē pasargātu arī zēnus no cilvēka papilomas vīrusa izraisītajiem vēžu veidiem vīriešiem.

E I R O P Ā :

- 12. decembrī Eiropas Parlamentā tika pasniegta šī gada Saharova balva par domas brīvību. Šogad prestīžo apbalvojumu saņēma Irānas varasiestāžu nonāvētā Džīna Mahsa Amini un irāņu protesta kustība “Sieviete, dzīvība un brīvība”.
- Īrijā norisināsies referendums, lai izsvītrotu no konstitūcijas divas normas, kas tiek uzskatītas par novecojušām. Abi balsojumi ir paredzēti 8. martā. Īrijas konstitūcija tika pieņemta 1937. gadā, līdz ar to Īrijas pamatlikumā tiek runāts par sievietes lomām mājās, kas dod neatņemamu piensūmumu kopējā labuma sasniegšanai. Tāpat tiek minēts, ka mātēm nevajadzētu būt spiestām iesaistīties algotā darbā, atstājot novārtā bērnus un pienākumus mājās.
- Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts ir publicējis metodoloģisko materiālu par administratīvo datu vākšanu saistībā ar vardarbību ģimenē un vardarbību pret sievietēm.

P A S A U L Ē :

- ANO Dzimumu līdztiesības un sieviešu iespēju veicināšanas institūcija (UN Women) ir nākusi klajā ar paziņojumu, ka 2024. gada Starptautiskās sieviešu dienas tēma būs “Ieguldījums sievietēs: paātrināt progresu!”. Kā galvenās tēmas UN Women uzsver investēšanu sievietēs un cilvēktiesību veicināšanā, nabadzības izskaušanu, dzimumu līdztiesības principa integrēšanu finanšu plānošanā, atbalsta sniegšanu sievietēm līderēm un aktīvistēm, kā arī pāreju uz zaļo ekonomiku un rūpju sabiedrību.
- 18. decembris visā pasaulē tiek atzīmēta kā Starptautiskā migrantu diena. Kā norāda UN Women, sievietes un meitenes sastāda apmēram pusi no 281 miljoniem personu, kurām ir migranta statuss. Šīs dienas kontekstā ir nepieciešams apzināties arī dažādos diskriminācijas veidus, ar kuriem saskaras sievietes un meitenes migrantes.
- Decembra sākumā ANO Klimata konferences COP28 ietvaros, UN Women publicēja ziņojumu “Klimata taisnīgums feminisma kontekstā: ietvars rīcībai”. Kā norādīts ziņojumā, līdz 2050. gadam klimata pārmaiņu dēļ vēl papildus 158 miljonu sieviešu un meiteņu nonāks uz nabadzības sliekšņa un kopumā vēl 236 miljonu sieviešu piedzīvos badu. Klimata krīze veicina konfliktu eskalāciju un piespiedu migrāciju, kas negatīvi ietekmē sieviešu un citu marginalizētu grupu cilvēktiesības. Kā galvenie rīcības virzieni tiek minēti: sieviešu tiesību, darba un zināšanu pilnīga atzīšana, ekonomisko resursu pārdale, sieviešu reprezentācija un vēsturiskās nevienlīdzības mazināšana.
- Aicinām iepazīties ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) Ekonomikas departamenta darba dokumentu par dzimumu līdztiesības veicināšanu, lai stiprinātu ekonomisko izaugsmi un noturību.